

ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับสื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัย
ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวเมทาวดี พูลเกิด

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-437-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE RELATIONSHIP OF MASS MEDIA EXPOSURE, RELIGIOUS BELIEF
AND THE PEOPLE'S MODERNIZATION OF UNDERGRADUATE STUDENTS
IN BANGKOK METROPOLIS**

Miss Monthawadee Poolkerd

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments.

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-437-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับสื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และ
ความทันสมัย ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวมณฑาทิ นูลเกิด

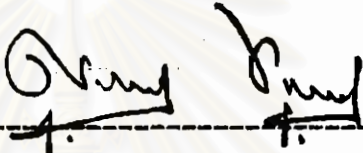
ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จระไน แกลโกศล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

----- คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

----- ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

----- อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จระไน แกลโกศล)

----- กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

----- กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

มณฑาวดี พลเกิด : ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และ
 ความทันสมัย ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร (THE
 RELATIONSHIP OF MASS MEDIA EXPOSURE RELIGIOUS BELIEF AND THE
 PEOPLE'S MODERNIZATION OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN BANGKOK
 METROPOLIS) อ.ทวีรักษา : ผศ.จาระไน แกลโกศล. 143 หน้า.
 ISBN 974-636-437-5

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขต
 กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อทางศาสนา
 การเปิดรับสื่อมวลชน และความทันสมัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในเรื่องของความเชื่อทางศาสนา และตัวแปรอื่น ๆ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก
 ระหว่างความเชื่อทางศาสนากับสภาพแวดล้อมในครอบครัว และความเชื่อทางศาสนากับความใกล้ชิด
 ศาสนา แต่พบว่าระหว่างความเชื่อและความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนาไม่มีความสัมพันธ์
 กัน
2. ในเรื่องของการเปิดรับสื่อมวลชน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเปิดรับ
 สื่อมวลชนกับความทันสมัยในระดับบุคคล และการเปิดรับรายการธรรมะทางสื่อมวลชนกับความเชื่อทาง
 พุทธศาสนา แต่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อทางศาสนากับการเปิดรับสื่อมวลชน
3. ในเรื่องความทันสมัยในระดับบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กันทั้งระหว่างความทันสมัยกับ
 ความเชื่อทางศาสนาของนิสิตนักศึกษา และความทันสมัยกับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทาง
 พุทธศาสนา

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา _____ ภาวประชาสัมพันธ์ _____

สาขาวิชา _____ นิเทศศาสตร์พัฒนาการ _____

ปีการศึกษา _____ 2539 _____

ลายมือชื่อนิสิต _____ ๒๖. ๐๓๖๒ _____

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____ (๖๐) _____

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม _____

##C851381 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD : MASS MEDIA/BELIEF/MODERN/STUDENTS

MONTHAWADEE POOLKERD : THE RELATIONSHIP OF MASS MEDIA EXPOSURE
RELIGIOUS BELIEF AND THE PEOPLE'S MODERNIZATION OF UNDERGRADUATE
STUDENTS IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.JARANAI
GLAEGOSOL. 143 PP. ISBN 974-636-437-5

The research is the a survey on undergraduate student studying in the universities in Bangkok aiming to examine the relationship between belief in Buddhism doctrines which in-term of research variable counted as religious belief, media exposure and modernization.

The result of the research could be summed up as follows:

1. Upon the relationship between religious belief, family religious environment, religious proximity and knowledge-attitude in Buddhism; there are correlations between religious belief and family religious environment and with religious proximity; but there is no correlation between belief and knowledge-attitude in Buddhism
2. Upon the relationship between mass media exposure and other variables, it is found that it does positively correlate with religious belief and with personal modernization but does not correlat with knowledge-attitude on Buddhism.
3. In term of personal modernization, there are neither corelation between modernization and student belief nor with knowledge-attitude in Buddhism.

ภาควิชา ความประชาสัมพันธ์.....

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปีการศึกษา 25๖๑.....

ลายมือชื่อนิติกร ๒๑. ๓๓๖๐.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา (๒๖).....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จระไน แกลโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น

กราบขอบพระคุณพระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตโต) พระเทพคุณาภรณ์ (ชุนท์ กิตติวงโม) เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นทางด้านพระพุทธรูปศาสนา ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิจัย อาจารย์ธีระพงษ์ สารวิรัตน์ ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคยโสธร ที่ให้ความกรุณาโดยตลอดในการศึกษาระดับปริญญาโทมาตั้งแต่ครั้งนี้

ณ ตรงนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ พ่อผู้ล่วงลับและแม่ผู้ยังอยู่พร้อมพี่สาว น้องชาย หลาน ๆ และคนในตระกูลล้มไพบูลย์ โดยเฉพาะอาจารย์ชูวิทย์ ล้มไพบูลย์ ซึ่งให้ความดูแล และ เอาใจใส่ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

มณฑาทิ นุลเกิด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ฅ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
	ขอบเขตการวิจัย.....	5
	สมมติฐานการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์.....	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2	ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	แนวคิดเกี่ยวกับความทันสมัย.....	8
	แนวคิดเกี่ยวกับศาสนากับสังคม.....	19
	แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนากับความทันสมัย.....	25
	แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชน.....	28
3	ระเบียบวิจัยและการเก็บข้อมูล.....	39
	การเลือกใช้วิธีวิจัย.....	39
	ประชากร.....	39
	วิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	40
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร.....	46
	การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ.....	50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
	การประมวลผลข้อมูล.....	52
4	ผลการวิจัย.....	53
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา.....	54
	ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน.....	94
5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	102
	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	103
	ข้อเสนอแนะ.....	115
	รายการอ้างอิง.....	118
	ภาคผนวก.....	126
	ประวัติผู้เขียน.....	143

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	39
2	จำนวนนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน.....	40
3	ลักษณะการแบ่งมหาวิทยาลัย สาขาวิชา และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	42
4	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
5	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชา.....	56
6	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปี.....	56
7	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	56
8	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการพักอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น.....	56
9	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเลือกเรียนในรายวิชาเลือก ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา.....	57
10	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานแวดล้อมทางศาสนา ในครอบครัว.....	58
11	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับสถานแวดล้อมทางศาสนาใน ครอบครัว.....	60
12	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสามารถในการเรียนรู้ หลักธรรมในพุทธศาสนา.....	61
13	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเข้าใจหลักธรรม ในพุทธศาสนา.....	61
14	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสามารถในการนำหลักธรรม ในพุทธศาสนาไปปฏิบัติได้.....	62
15	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพุทธศาสนา.....	63
16	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจใน หลักธรรมทางพุทธศาสนา.....	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับ พุทธศาสนา.....	66
18	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเชื่อในเรื่อง ความเชื่อความศรัทธาตามหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา.....	67
19	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเชื่อเรื่อง โชคกลาง.....	69
20	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความเชื่อความศรัทธา ทางพุทธศาสนา.....	69
21	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความใกล้ไกลศาสนา.	70
22	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความใกล้ไกลศาสนา.....	72
23	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแนวคิดเรื่อง ความทันสมัย.....	73
24	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความทันสมัย.....	77
25	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดว่าตนเองเป็นคนสมัยใหม่.	77
26	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการยึดหลักธรรมในพุทธศาสนา ในความเป็นคนสมัยใหม่.....	78
27	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับ พุทธศาสนากับความทันสมัย	79
28	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความคิดเห็นที่มีต่อพุทธศาสนา กับความทันสมัย.....	81
29	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อวิทยุ.....	82
30	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับสื่อวิทยุ จำแนกตามความบ่อยและระยะเวลา.....	83
31	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ.....	83
32	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อโทรทัศน์.....	84
33	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ จำแนกตามความบ่อยและระยะเวลา...	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
34	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์.....	85
35	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์...	86
36	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ จำแนกตามความบ่อยและระยะเวลา.	87
37	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์.....	87
38	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อวิทยุ.....	88
39	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับสื่อวิทยุ จำแนกตามความบ่อยและระยะเวลา...	89
40	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ.....	90
41	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชน.....	91
42	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร จำแนกตามความบ่อยและระยะเวลา.....	92
43	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร).....	92
44	ปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับรายการธรรมะ และคอลัมน์ธรรมะจากสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร).....	93
45	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางพุทธศาสนาของครอบครัวกับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	94
46	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความใกล้ชิดไกลศาสนากับความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	95
47	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนา กับความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	96
48	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับรายการธรรมะทางสื่อมวลชนกับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	97
49	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	98
50	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัย.....	99
51	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัยกับความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	100
52	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัยกับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนา	101